

PRINȚUL FERICIT

Sus, dominând orașul, pe un soclu înalt, se afla statuia Prințului cel Fericit. Era placat din cap până-n picioare cu foițe subțiri de aur fin; drept ochi avea două safire sclipitoare, iar un rubin mare, roșu, scânteia pe mânerul spadei sale.

Era, într-adevăr, foarte mult admirat.

— E la fel de frumos ca și cocoșii de pe acoperișuri, care arată direcția vântului, grăi unul din edilii urbei, care dorea să dobândească reputația de om cu gusturi artistice. Doar că nu e prea folositor, adăugă el temându-se ca nu cumva lumea să-l socotească lipsit de simț practic, ceea ce nu era cazul.

— De ce nu poți să fii ca Prințul cel Fericit? îl dojenea o mamă cu bun-simț pe băiețelul care plângea după luna de pe cer. Prințul cel Fericit nici măcar nu visează să plângă vreodată.

— Mă bucur că există cineva fericit pe lume, murmură un om dezamăgit, uitându-se lung la minunata statuie.

— Parcă-i un înger! ziseră copiii de la orfelinat, când ieșiră din catedrală, în pelerine stacojii și cu șorțulețe imaculate.

— De unde știți? interveni Profesorul de Matematică. Doar nu ați văzut niciunul vreodată.

— O, ba da, răspunseră copiii. În visele noastre!

Profesorul de Matematică se încruntă cu severitate, căci nu le îngăduia să viseze...

Într-o noapte, un Rândunel zbură peste oraș. Prietenii lui plecaseră spre Egipt cu șase săptămâni în urmă; el însă rămăsese fiindcă se îndrăgostise de o Trestie din cele mai frumoase. O întâlnise la începutul Primăverii, pe când zbura în josul râului după un fluture mare, galben și fusese atât de mult impresionat de mijlocelul ei mlădios, încât se oprise ca să-i vorbească.

— Oare să te iubesc? întrebă Rândunelul, căruia îi plăcea să treacă direct, fără ocolișuri, la subiect, iar Trestia făcuse o plecăciune adâncă. Atunci Rândunelul începu să zboare roată în jurul ei, de-abia atingând cu aripile apa care se unduia în cercuri argintii. În felul acesta îi făcea curte Rândunelul și continuă tot așa vara întreagă.

— Ce sentiment ridicol! ciripiseră celelalte Rândunele. Ea nu are nici o lețcaie, în schimb are o droaie de rubedenii!

Și într-adevăr, lunca era plină de Trestii. Apoi, când sosi toamna, toate rândunelele dispărură în zbor.

După plecarea lor, Rândunelul se simți însingurat și începu să se plictisească de aleasa inimii sale.

— Nu e în stare să susțină o conversație și mă tem că este o cochetă, pentru că veșnic flirtează cu vântul, zise el. Și chiar așa, de câte ori adia vântul, Trestia făcea o reverență din cele mai grațioase. Recunosc, continuă el, că e gospodină, dar eu ador călătoriile și, prin urmare, soției mele trebuie să-i placă și ei drumetia. Vrei să vii cu mine? o întrebă el în cele din urmă, dar Trestia

clătină capul; era prea atașată de sălașul ei.

— Ți-ai bătut joc de mine, strigă Rândunelul. Am plecat spre Piramide!
Adio!

Și se avântă în zbor.

Zbură ziua întregă și când se înnopta ajunsese la oraș. „Oare unde aș putea poposi? se întrebă el. Nădăjduiesc că orașul a făcut pregătirile convenite”. Chiar atunci zări statuia așezată pe soclul acela înalt și exclamă: „O să mă instalez acolo sus. E un locșor cât se poate de potrivit, cu aer proaspăt din belșug”.

Coborî deci și se opri drept între tălpile Prințului cel Fericit. „Am un culcuș de aur”, își zise Rândunelul, privind în jur și pregătindu-se să se culce. Dar tocmai când își vâră căpșorul sub aripă, o picătură mare de apă căzu pe el. „Ce curios!, exclamă el. Pe cer nu-i nici urmă de nor, stelele limpezi sclipesc și totuși plouă. Clima în Europa de Nord e de-a dreptul îngrozitoare! Trestiei îi plăcea ploaia, dar asta doar din pricina egoismului ei”.

Și din nou o picătură căzu pe el. „Ce rost are o statuie dacă nu te poate feri de ploaie? Trebuie să caut un loc mai bun, lângă un coș de fum”, își zise Rândunelul și se hotărî să plece zburând.

Dar nu apucă să-și întindă aripile și un al treilea strop pică pe el. Și ridicându-și ochii văzu... O, dar ce văzu? Ochii Prințului cel Fericit erau plini de lacrimi, iar lacrimile îi șiroiau pe obrajii aurii. Chipul lui era atât de frumos sub clarul de lună, încât Rândunelului i se muie inima de milă.

— Cine ești tu?, îl întrebă el.

— Sunt Prințul cel Fericit.

— Atunci de ce plângi?, îl întrebă din nou Rândunelul. M-ai udat binișor.

— Pe când încă trăiam și aveam o inimă omenească, nu știam ce sunt lacrimile, fiindcă locuiam în Palatul Sans-Souci unde tristeții nu i se îngăduia să pătrundă, răspunse statuia. În timpul zilei mă jucam în grădină cu tovarășii mei, iar seara mă aflam în fruntea dansului din Salonul cel Mare. Grădina era împrejmuită cu un zid foarte semeț, dar nu m-am sinchisit niciodată să întreb ce se întâmpla dincolo de el, căci în jurul meu totul era nespus de frumos. Curtenii mă numeau „Prințul cel Fericit”. Și cu adevărat eram fericit, dacă plăcerea înseamnă fericire. Așa am trăit și tot așa am murit. Iar după moarte m-au cocoțat aici atât de sus, încât pot vedea toată urâtenia și mizeria din orașul meu. Și deși am inimă de plumb, nu mă pot stăpâni să nu plâng.

„Cum, nu e din aur masiv?” își zise în gând Rândunelul, prea politicoasă pentru a da glas mirării sale.

— Departe, departe-continuă statuia cu voce șoptită, melodioasă-pe o ulicioară, se află o casă sărăcăcioasă. Una din ferestre este deschisă și prin ea văd o femeie șezând la o masă. Are chipul supt și-i obosită, iar mâinile ei aspre și roșii sunt pline de înțepăturile acelor căci ea e cusătoreasă. Ea brodează florile suferinței pe rochia lungă de satin a celei mai fermecătoare domnișoare de onoare a Reginei, pe care o va îmbrăca la viitorul bal de la Curte. În pătuțul din colțul odăiței zace bolnav băiețelul ei. îl scutură frigurile și cere portocale, dar mama nu îi poate da decât apă de izvor, de aceea micuțul plânge. Rândunelule micuț, Rândunelule drăguț, n-ai vrea să-i duci rubinul de pe mânerul spadei mele? Picioarele-mi sunt lipite de soclu și nu mă pot mișca.

— Sunt așteptat în Egipt, răspuse Rândunelui. Prietenii mei zboară în susul și în josul Nilului și sporovăiesc cu splendorii lotuși. Curând se vor duce să se culce în mormântul marelui Rege. Regele însuși se află în sarcofagul colorat, înfășurat într-un giulgiu galben și îmbălsămat cu mirodenii. În jurul gâtului are un colan de jad verde-pal, iar mâinile parcă-s niște frunze veștede.

— Rândunelule, Rândunelule! Micuțule Rândunel, n-ai vrea să mai rămâi o noapte, să fii solul meu? îl rugă Prințul. Băiețelului îi e tare sete, iar mama e atât de tristă!

— Nu prea îmi plac băieții, răspuse Rândunelul. Vara trecută, când stăteam pe malul râului, doi băieți răi, fiii morarului, aruncau mereu cu pietre în mine. Bineînțeles, nu m-au nimerit niciodată, căci noi, rândunelele, zburăm mult prea iute pentru ca așa ceva să se întâmple; și-apoi, eu provin dintr-o familie vestită pentru agilitatea membrilor săi. Totuși, a fost o dovadă a lipsei de respect din partea lor.

Prințul cel Fericit se întrista atât de tare, încât micuțului Rândunel i se făcu milă.

— E foarte frig aici, zise el, dar voi rămâne încă o noapte și voi fi solul tău.

— Mulțumesc, Rândunelule micuț, zise Prințul. Rândunelul desprinse de pe sabia Prințului rubinul cel mare și, cu el în cioc, zbură peste acoperișurile orașului. Trecu pe lângă turla catedralei, pe care îngeri albi fuseseră sculptați în marmură, trecu prin apropierea Palatului și auzi zvon de muzică de dans. O fată frumoasă apăru pe balcon, împreună cu iubitul ei.

— Ce minunate-s stelele și ce minunată e puterea dragostei! grăi tânărul.

— Nădăjduiesc că rochia mea va fi gata la timp pentru Balul de la Curte. Am poruncit ca florile-suferinței să fie brodate pe ea, dar cusătoresele astea-s atât de leneșe! Răspuse fata.

Rândunelul zbură peste râu și zări felinarele licărind atârinate de catargele corăbiilor. Trecu în zbor peste Ghetou și îi auzi pe bătrânii zarafi evrei tocmindu-se gălăgios în timp ce măsurau monezi de aur în balanțele lor de aramă. În cele din urmă ajunse la căsuța aceea sărmană și, privind pe fereastră, zări băiețelul cum se zvârcolea în pătuț, scuturat de friguri, pe când mama adormise, doborâtă de oboseală. Pătrunse în odăiță și lepădă pe masă, lângă degetarul femeii, rubinul cel mare. Apoi se roti ușor în jurul pătuțului, răcorindu-i fruntea băiețelului cu aripioarele sale.

— Ce răcoare plăcută! șopti acesta. Cred că o să mă fac bine, mai zise el și se cufundă într-un somn binefăcător.

Rândunelul se înapoie și îi povesti Prințului cel Fericit tot ceea ce făcuse.

— Ce curios, observă pasărică; mă simt încălzit bine acum deși e atât de frig.

— Pentru că ai făcut o faptă bună, zise Prințul. Rândunelul începu să cugete, apoi adormi. Când gândea totdeauna îl apuca somnul.

Când se crăpă de ziuă, zbură în josul râului și se scaldă. „Ce fenomen surprinzător, își zise Profesorul de Ornitologie pe când traversa podul. O rândunică în plină iarnă!” Și fără zăbavă scrisese o lungă scrisoare despre aceasta pe care o trimise la gazeta locală. Toată lumea a citit-o, dar puțini au priceput

fiindcă avea multe cuvinte pe care nu le înțelegeau.

„La noapte pornesc spre Egipt” își zise Rândunelul, iar perspectiva îl umplu de bună-dispoziție. Vizită toate monumentele publice și poposi vreme îndelungată pe clopotnița bisericii. Pretutindeni unde se ducea, vrăbiuțele îl întâmpinau ciripind și spuneau: „Ia priviți ce străin distins!”, ceea ce îi plăcu foarte mult Rândunelului.

Când luna se înalță pe boltă, zbură înapoi la Prințul cel Fericit și îi spuse:

— Ai vreun mesaj pentru Egipt? Tocmai mă pregăteam să pornesc la drum.

— Rândunel micuț, Rândunel drăguț, nu vrei să mai rămâi cu mine încă o noapte? îl rugă Prințul.

— Sunt așteptat în Egipt, răspuse Rândunelul. Mâine prietenii mei vor zbura către Cataracta a doua, acolo unde hipopotamii se culcă prin păduși, iar Zeul Memnon sade pe tronu-i imens de granit, veghind stelele de-a lungul întregii nopți; iar când apare sclipind luceafărul de dimineață, atunci scoate un chiot de bucurie, apoi se scufundă în tăcere¹. La prânz, leii gălbui vin la malul apei ca să-și potolească setea. Ochii le sunt verzui ca berilele, iar răcnetul lor acoperă tunetul cataractei.

— Rândunel micuț, Rândunel drăguț, grăi Prințul. Undeva departe, la celălalt capăt al orașului, într-o mansardă, văd un tânăr aplecat deasupra mesei cu hârtii. Alături, într-un pocal se află un buchețel de violete veștede. Tânărul are părul castaniu și cărlionțat, ochii mari și visători, iar buzele lui sunt roșii ca rodia. Se străduiește să termine o piesă pentru Directorul Teatrului, dar-de prea mare frig - nu mai poate să scrie. În șemineu nu este foc și e leșinat de foame.

— Voi rămâne cu tine încă o noapte, zise Rândunelul, care avea o inimă cu adevărat bună. Să-i duc și lui un rubin?

— Vai, nu mai am nici unul, răspuse Prințul. Doar ochii mi-au rămas. Sunt din safire rare, aduse tocmai din India, acum o mie de ani. Scoate unul și du-i-l. O să-l vândă giuvaergiului, o să cumpere alimente și lemne de foc și va termina piesa.

— Iubitul meu Prinț, așa ceva nu pot face!, zise Rândunelul și începu să plângă.

— Rândunel micuț și drăguț, fă precum îți poruncesc!, răspuse Prințul cel Fericit.

Rândunelul smulse ochiul Prințului și zbură cu el la mansarda studentului. I-a fost destul de ușor să se strecoare printr-o spărtură din acoperiș și să pătrundă ca o săgeată în odăiță. Tânărul stătea cu capul îngropat în palme și nu auzi fâlfăitul aripilor; iar când își ridică ochii, descoperi minunatul safir scânteind lângă violetele ofilite.

„Încep să fiu prețuit!, exclamă el, acesta provine de la vreun mare admirator. Acum pot termina piesa”.

Studentul părea foarte fericit.

A doua zi Rândunelul zbură în port și se așeză pe catargul unei corăbii mari, privind forfota marinarilor care scoteau lăzi mari din cală cu ajutorul

¹ Statuia zeului Memnon din Teba emite sunete armonioase în briza dimineții (n.tr.)

odgoanelor. „Hei rup!”, strigau aceștia la fiecare ladă pe care se opinteau să o scoată afară.

— Plec în Egipt!, le strigă Rândunelul, dar nimeni nu îl băgă în seamă. Iar când luna se înălță pe boltă, se înapoie la Prințul cel Fericit.

— Am venit să-mi iau rămas bun, îi zise Rândunelul.

— Rândunel micuț, Rândunel drăguț, n-ai vrea să rămâi cu mine încă o noapte? îl rugă Prințul.

— E iarnă, răspunse Rândunelul și curând va cădea zăpada rece. În Egipt soarele cald strălucește deasupra palmierilor verzi, iar crocodilii îi privesc alene, tolăniți în mâl. Tovarășii mei își făuresc cuiburile în Templul de la Baalbec, iar porumbeii albi și rozacei îi privesc și gunguresc. Iubitul meu Prinț, trebuie să te părăsesc, dar nu te voi uita niciodată, iar primăvara viitoare îți voi aduce două nestemate minunate în locul acelor pe care le-ai dăruit; rubinul va fi de un roșu mai aprins decât al trandafirului, iar safirul va fi la fel de albastru ca azurul mării.

În piața din vale, zise Prințul cel Fericit, o fetiță vinde chibrituri. Ea a scăpat chibriturile în rigolă și toate s-au stricat. Tatăl ei o va bate dacă nu se va înapoia acasă cu câțiva bănuți, de aceea plânge. Nu are ciorapi și nici ghetuțe în picioare, iar căpșorul ei este descoperit. Scoate-mi și celălalt ochi și dă-i-l, iar tatăl nu o va bate.

— Voi rămâne încă o noapte cu tine, zise Rândunelul, dar nu îți pot scoate ochiul, căci vei rămâne orb de-a binelea.

— Rândunel, Rândunel, micuț Rândunel, zise Prințul, fă cum îți poruncesc!

Atunci Rândunelul smulse și celălalt ochi al Prințului, cobori vijelios și, trecând în zbor ca o săgeată pe lângă fetița cu chibrituri, îi lepădă în palmă prețioasa piatră. „Ce minunat ciobuleț de sticlă!” strigă fetița bucuroasă și, râzând, alergă veselă spre casă.

Rândunelul se înapoie la Prinț și îi spuse:

— Acum ești orb, așa că voi rămâne cu tine pentru totdeauna.

— Nu, micuțule Rândunel, îi zise sărmanul Prinț. Trebuie să pleci în Egipt.

— Voi rămâne cu tine pentru totdeauna, repetă Rândunelul și se culcă la picioarele Prințului.

A doua zi Rândunelul stătu tot timpul cocoțat pe umărul Prințului istorisindu-i ce văzuse pe meleaguri străine. Îi povesti despre ibișii roșcați care stau în șiruri lungi pe malurile Nilului și pescuiesc cu ciocul peștișori aurii; despre Sfînxul cel bătrân cât lumea însăși, care le știe pe toate și trăiește în pustiul de nisip; despre neguțătorii ce pășesc agale pe lângă cămile, depanând boabele mătâniilor de chihlimbar; despre Regele Munților din Lună, care e negru ca abanosul și proslăvește un glob de cleștar; despre uriașul șarpe verde ce doarme într-un palmier și este hrănit cu turtă dulce de către douăzeci de preoți precum și despre pigmeii care se avântă pe un lac mare, pe frunze late și netede și veșnic se războiesc cu fluturii.

— Dragul meu Rândunel, zise Prințul cel Fericit, tu povestești lucruri minunate, dar mai minunate decât orice sunt suferințele bărbaților și femeilor. Nu există Taină mai adâncă, decât Mizeria însăși. Zboară, rogu-te, peste orașul

meu, apoi povestește-mi ce ai văzut.

Rândunelul zbură deasupra mărețului oraș și îi văzu pe, bogătași veselindu-se în casele lor somptuoase, pe când cerșetorii se milogeau la porțile lor. Zbură prin ulițele sordide și văzu copii cu chipuri palide de foame uitându-se apatici spre străzile întunecoase. Sub arcada unui pod, doi băieți se culcaseră îmbrățișați, străduindu-se să se încălzească unul pe celălalt. „Ce foame ne este!”, scânceau copilașii.

— Ia luați-o din loc! N-aveți voie să stați aici! se răsti Paznicul, iar copiii porniră prin ploaie.

Rândunelul zbură înapoi la Prinț și îi povesti ceea ce văzuse.

— Sunt acoperit cu aur pur, zise el. Trebuie să mă despoi, foiță cu foiță și să le dăruiești sărmanilor mei. Oamenii cred că aurul îi poate face fericiți.

Foiță după foiță de aur fin desprinse Rândunelul până când Prințul cel Fericit deveni posomorât și cenușiu. Foiță după foiță de aur fin le dăruie săracilor, iar copiilor li se îmbujorară obraji și începură să se joace, râzând voioși pe străzi. „Avem pâine acum!” strigau ei.

Apoi se așternu zăpada, iar după zăpadă veni gerul. Drumurile păreau făurite din argint, atât de tare sclipeau și scânteiau. Țurțuri lungi, ca niște pumnale de cristal atârnav de streșinile caselor; lumea umbla îmbrăcată în blănuri, iar băieți cu căciulite roșii se dădeau pe ghețuș.

Bietul Rândunel simțea că îi este tot mai frig, dar nu îl lăsa inima să-l părăsească pe Prinț, căci îl iubea tare mult. Ciugulea firimiturile din fața brutăriei când brutarul nu era atent și se chinuia să se încălzească fluturându-și aripile.

În cele din urmă își dădu seama că va pieri și, adunându-și puterile, zbură și se mai așeză încă o dată pe umărul Prințului.

— Adio, Prințul meu drag! murmură Rândunelul. Îmi dai voie să-ți sărut mâna?

— Mă bucur că în cele din urmă te vei duce în Egipt, micuț Rândunel, zise Prințul. Ai rămas prea mult aici. Dar trebuie să mă săruți pe gură, căci te iubesc.

— Nu în Egipt plec, ci la Casa Morții, răspunse Rândunelul. Moartea și Somnul sunt frați, nu-i așa?

Și după ce îl sărută pe buze pe Prințul cel Fericit, căzu mort la picioarele lui.

În clipa aceea se auzi un sunet ciudat înlăuntrul statuii, ca și când ceva ar fi plesnit. Fapt este că inima de plumb crăpase exact în două. De bună seamă că era un ger cumplit!

A doua zi dis-de-dimineață Primarul se plimba prin piață însoțit de consilierii municipali. Când ajunse în dreptul soclului, ridică ochii spre statuie.

— Doamne, ce jerpelit mai arată Prințul cel Fericit! exclamă el.

— Cu adevărat jerpelit!, îi ținură isonul Consilierii, care totdeauna îi dădeau dreptate Primarului.

Și se opriră cu toții ca să-l privească.

— Rubinul a căzut de pe spadă, ochii i-au dispărut și nici poleială nu mai are, zise Primarul. De fapt, arată ca un cerșetor!

— Ca un cerșetor! îl îngânară Consilierii.

— Iar la picioarele lui, ia priviți: o pasăre moartă! Musai să publicăm o

hotărâre, interzicând păsărilor să-și dea duhul pe aici!

Iar Secretarul de la Primărie pe dată notă sugestia starostelui. Ca urmare, Prințul cel Fericit fu dat jos de pe soclu.

— Deoarece nu mai e frumos, nici folositor nu mai este! spuse Profesorul de Arte de la Universitate.

Apoi topiră statuia într-un furnal, iar Primarul convocă întrunirea Corporației pentru a decide ce trebuie făcut cu metalul.

— O altă statuie, zise Primarul. Și, de bună seamă, va fi statuia mea.

— Ba a mea! strigară pe rând consilierii municipali, și începură să se certe.

Și încă se sfădeau când i-am auzit ultima oară.

— Ce ciudat! grăi șeful echipei către muncitorii de la topitorie. Inima de plumb-crăpată-nu se topește în furnal! Trebuie să o aruncăm!

Și o aruncară pe un morman de gunoaie, unde zăcea mort și Rândunelul.

— Adu-mi din oraș două lucruri din cele mai de preț, ceru Dumnezeu unui înger! Iar acesta îi aduse inima de plumb și Rândunelul mort.

— Dreaptă alegere ai făcut! zise Dumnezeu. Rândunelul va cânta de-a pururi în grădina Paradisului meu, iar Prințul cel Fericit mă va proslăvi în orașul meu de aur.